

Program Høsten 2026

Når ikke annet er oppgitt, vil foredragene foregå på onsdager i
Stavanger kulturhus, Sølvberget kl. 11.00.

19. august: «De nye silkeveiene – fra Kina via Afrika til Norge» - ved tidligere NRK journalist Einar Lunde

Einar Lunde var nyhetsanker i Dagsrevyen gjennom 40 år og NRKs Afrika-korrespondent. Han jobber nå som konferanse- og debattleder, holder forestillinger, foredrag og kåserier og er reiseleder i Afrika.

Donald Trumps mange vanvittige innfall dominerer nyhetsbildet verden over. Likevel - Kina er på alles lepper. De lurar i bakgrunnen. USA, Russland, NATO, EU, Taiwan, Afrika – og også lille Norge - alle er vi opptatt av Kina og hva Kina pønser på? I Norge sa PST så sent som i 2024 at Kina utgjør den største trusselen mot landet vårt! Kina viser altså muskler. De er langsiktige. De har store ting i kikkerten. Enorme. Og hva mange i farten har oversett - Kina har faktisk brukt Afrika som utskytingsrampe for sin globale langsiktige

strategi. Kina pøser inn tusenvis av milliarder i Afrika.

Men Kina tenker videre enn Afrika. De gjenoppliver den gamle *Silkeveien*. Er *det* noe å bry seg om da? Vel, Kina nøyer seg ikke med bare EN silkevei. De satser på flere. Og da blir det enda mer spennende og svært. Helt gigantisk. Det største infrastruktur-prosjektet verden noen gang har sett faktisk. Og alle land som ser på Kina som en trussel, de får bakoversveis. Det gjelder altså også Norge. Med god grunn.

23. september: «Iran, USA og Israel» v/historiker Eirik Kvindesland

Eirik Kvindesland er en norsk historiker spesialisert på moderne Midtøsten, særlig jødisk historie i Iran, Persiabukta og Palestina/Israel. Han har en doktorgrad (DPhil) i historie fra University of Oxford (2024) med avhandlingen «On Islands of Oil: Jews and Zionism in the Persian Gulf 1880-1948» - en MPhil i moderne Midtøsten-studier fra Oxford (2020), og en BA i arabisk og historie fra SOAS University of London (2017). Karrieren hans omfatter postdoktorstilling ved Institute for Iranian Studies ved Østerrikes akademi for vitenskaper (fra 2025), deltakelse i ERC-prosjektet «Persianate Jews», tidligere arbeid ved norsk ambassade i Saudi-Arabia og Forsvarets forskningsinstitutt.

Han har publisert en rekke artikler om Midtøsten i internasjonale tidsskrifter, og utgitt boken «Iran og Israel: Gamle venner og nye fiender».

Han opptrer som foredragsholder og kommentator i medier som NRK, TV2 og Al Jazeera.

USA og Israel iverksatte militære operasjoner mot Iran i februar 2026, noe som resulterte i en konflikt med betydelige konsekvenser for Midtøsten og resten av verden. USA og Israel begrunnet sine angrep for å ville iverksette regimeskifte i Iran og for å stanse Iran sin rett til å anrike uran og hindre at landet etablerte seg som en atommaktt i Midtøsten. I sitt foredrag

vil Kvindesland trekke opp de lange historiske linjene som Iran kan vise til, som en regional stormakt i Midtøsten. Denne posisjonen har medført til at Iran har kommet i skvis i forhold til verdens stormakter (Det britiske imperiet, Russland/Sovjetunionen og USA) grunnet utnyttelsen av oljeressurser. Senere har Israel kommet inn på banen da landet føler sin posisjon truet som Midtøstens eneste atommakt.

07. oktober: «Fredens mester? Norge og fredsprosessen i Midtøsten»

v/professor i historie Hilde Henriksen Waage

Hilde Henriksen Waage er professor i historie ved UiO og seniorforsker ved PRIO og har dr. grad fra UiO (1997). Hun har publisert en rekke bøker og artikler nasjonalt og internasjonalt om Norges forhold til Israel, de ulike fredsforøkene i Midtøsten og årsakene til konflikten mellom Israel, palestinerne og de omliggende arabiske statene. Hun fikk i 2013 Sverre Steen-prisen for fremragende formidling av historie for boka «Konflikt og stormaktspolitikk i Midtøsten» (Cappelen Damm Akademisk, 2013). I 2022 utga hun boka «Spillet om Syria» (Cappelen Damm Akademisk, 2022). Hun kommenterer ofte konfliktene i

Midtøsten, i både norske og internasjonale media, og er en mye brukt foredragsholder.

Hilde Henriksen Waage ble tildelt Fritt ord-prisen i april 2026.

I september 1993 ble det klart for hele verden at Norge i hemmelighet hadde forhandlet fram Oslo-avtalen. En eventyrfortelling ble laget om den norske rollen og Norge som fredsmegler. Men hva hadde nordmennene egentlig gjort? Israel var den sterke parten. De norske fredsmeglerne hadde hatt lite annet valg enn å akseptere Israels spilleregler, noe de gjorde. Norge hadde ikke vært en upartisk og nøytral tilrettelegger og megler. Epstein-avsløringene har ytterligere kastet lys over den norske rollen og ikke minst over de forsvunne dokumentene, funnet av Økokrim i en kjellerbod til Terje Rød-Larsen og Mona Juul

21. oktober: «Vannkraften bygde landet. Hvilken rolle har den i dag?»

v/utviklings- og teknologisjef Marit Bjordal

Marit Bjordal er utviklings- og teknologisjef ved Sira-Kvina kraftselskap. Hun er sivilingeniør Dr.ing. innen materialteknologi, fra NTNU. Bjordal har hatt flere lederjobber i løpet av karrieren, blant annet hos Laerdal Medical, og i oljeindustrien. Som utviklings- og teknologisjef er hun nå en del av ledergruppen hos Sira-Kvina.

Utbygging av vannkraft i Norge i forrige århundre la grunnlag for industrietablering og utviklingen av landet. I dag vokser vind- og solkraft fram som nye grønne energiformer, og kraftproduksjon fra vann er i endring for å tilpasse seg et mer mangfoldig energilandskap.

04 november: «Vilje til fred» v/diplomat og politiker Kai Eide.

Kai Eide er en norsk diplomat og politiker. Fra tidlig på 1970-tallet har han arbeidet med internasjonal sikkerhetspolitikk og krisehåndtering for Norge, FN og NATO. Eide har vært Norges ambassadør til OSSE og NATO og FNs generalsekretærs spesielle representant i Bosnia-Hercegovina og Afghanistan. På bakgrunn av sitt internasjonale nettverk innen sikkerhetspolitikk var han også statssekretær ved statsministerens kontor. Eide har gitt ut bøker om sine erfaringer fra Balkan-krigen og fra krigen i Afghanistan. Hans siste bok, «Vilje til fred – diplomati i krisetid» omhandler hele perioden fra avspenningens gullalder til dens sammenbrudd.

I foredraget vil Eide fortelle om sitt lange liv i diplomatiets tjeneste. Hans utstrakte erfaring med samtaler og forhandlinger bringer oss på innsiden av konfliktene og til forhandlingsbordet. Han reflekterer over rollen og viktigheten av diplomati og forhandlinger i verdenspolitikken i en tid med økende polarisering og konflikt. Eide retter spørsmål om hva vi kan lære av vår nyere historie, for å gjenskape troen på diplomatiets betydning i møte med krig og konflikt.

18. november: «Molekylær immunologi og moderne immunterapi» v/professor Anne Spurkland.

Anne Spurkland er professor i anatomi ved Universitetet i Oslo. Hun er lege (UiO, 1986), spesialist i immunologi og transfusjonsmedisin (2001) og har en doktorgrad i immungenetikk (UiO, 1993). Hun forsker på molekylære mekanismer for kontroll av T-celle aktivering og autoimmunitet. Hun er forfatter av to populærvitenskapelige bøker i immunologi («Immun» 2017 og «Frisk nok!» 2021). Spurkland mottok UiO's formidlingspris og NFRs formidlingspris i 2021 og Norske kvinners sanitetsforenings kvinnehelseforsknings-pris for 2022. I 2023 holdt hun Aarebrotforelesningen ved Universitetet i Bergen.

Immunsystemet er kritisk nødvendig for å beholde god helse. Hvite blodlegemer og immunforsvarsstoffer virker sammen for å finne og fjerne trusler fra kroppen. Hvordan dette organsystemet virker har vært kartlagt i mer enn 150 år, og har ført til store gjennombrudd i bekjempelse og behandling av infeksjonssykdommer, autoimmune sykdommer og kreft. Mange av gjennombruddene i forståelsen av immunforsvarets virkemåte er blitt belønnet med Nobelprisen i medisin.

De siste 70 årene har det også vært mulig å studere immunsystemet på molekylært nivå. Det vil si at man studerer detaljene i hvordan celler og stoff virker helt ned på molekylnivå, for ikke å si atomnivå.

Anne Spurkland forsker innen molekylær immunologi. Hun vil forklare prinsipper for hvordan immunforsvaret virker, og gi eksempler på hvordan dette kan forstås på molekylnivå. Hun vil også vise eksempler på hvordan denne måten å studere immunforsvaret på har ført til store gjennombrudd i behandling av kreft med immunterapi.

09. desember: «Et omskifteligt Arktis – Grønland som geopolitisk aktør og leverandør af strategiske mineraler» v/forsker ved UiS, Jacob Taarup.

Jacob Taarup er forsker ved Universitetet i Stavanger. Hans forskning inkluderer arbejde med risikoanalyse, kritiske systemers modstandsdygtighed og grundlæggende problemstillinger inden for risiko- og sikkerhedsvidenskab. Fokus er på Grønland og arktiske forhold.

USA's interesse for Grønland startede i 1860'erne, og over årene har skiftende præsidenter forsøgt igennem forskellige tilgange at overtage herredømmet over øen, men hvad er grunden til den store interesse, og hvad med os i Europa? Både USA og Kina har længe vist interesse for de grønlandske mineraler, og med den strategi som EU har lagt for sin egen forsyningsikkerhed, er der store geopolitiske interesser i spil.

Dette foredrag handler om Grønlands nyere geopolitiske situation set i lyset af de mineralforekomster som landet kan byde på.